	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

I. Context și justificare

Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028 a fost elaborată în conformitate cu:

- a) *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, aprobat prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr.824/2024;*
- b) *Instrucțiunea privind prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului, aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr. 559 din 12 iunie 2015;*
- c) *Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile, aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr.234 din 25 martie 2016;*
- d) *Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat prin Ministrului Educației și Cercetării nr.1003/2023.*
- e) *Planul-cadru pentru învățământul liceal în cadrul programelor integrate de formare profesională tehnică postsecundară, aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr.701/2020*

Prezenta strategie analizează fenomenul absenteismului școlar în cadrul învățământului profesional tehnic din Republica Moldova, un segment educațional esențial în formarea viitorilor specialiști. Se investighează cauzele multiple ale absenteismului, consecințele acestuia asupra parcursului educațional și profesional al elevilor, precum și se propun strategii specifice de prevenire și intervenție. Accentul este pus pe rolul instituțiilor de învățământ, al cadrelor didactice, al parteneriatelor cu agenții economici și autorități locale în crearea unui mediu educațional motivant și incluziv. Printr-o abordare integrată – la nivel de școală, familie și comunitate – se urmărește reducerea fenomenului și sprijinirea elevilor cu absențe care sunt în risc de abandon. Studiul propune intervenții concrete, aplicabile în mediul școlar, precum și o colaborare eficientă între actorii educaționali. Sunt analizate cauzele principale ale absenteismului, efectele sale negative asupra dezvoltării elevului și propuse strategii multidimensionale de prevenire și combatere. Scopul lucrării este acela de a oferi un cadru de acțiune pentru cadrele didactice, managerii educaționali și factorii decizionali în vederea diminuării fenomenului și promovării participării școlare active și constante. Învățământul profesional tehnic este destinat formării competențelor pentru integrarea rapidă pe piața muncii. În Republica Moldova, absenteismul în acest tip de învățământ are implicații directe asupra abandonului școlar și pregătirii profesionale. Conform Codului educației al Republicii Moldova și Strategiei pentru dezvoltarea învățământului profesional tehnic 2022–2030, se urmărește reducerea părăsirii timpurii a școlii și dezvoltarea competențelor adaptate economiei actuale.

În ultimii trei ani, la Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din orașul Soroca, s-a constatat o creștere îngrijorătoare a ratei absenteismului în rândul elevilor. Această tendință negativă afectează performanțele academice, disciplinele artistice și coeziunea generală a comunității educaționale. Identificarea cauzelor care determină absenteismul, precum și implementarea unor măsuri eficiente de prevenire și combatere sunt priorități strategice pentru instituție.

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

Absenteismul școlar: o provocare actuală a sistemului educațional

Prevenirea și reducerea absenteismului școlar constituie priorități fundamentale în asigurarea unei dezvoltări echilibrate și durabile a elevilor, atât din perspectivă personală, cât și educațională și socială. Deși adesea asociat cu fenomenul abandonului școlar, absenteismul reprezintă o realitate distinctă: acesta se referă la lipse repetate și nemotivate a elevilor de la activitățile instructiv-educative, fără ca aceștia să fi părăsit formal sistemul de învățământ. În mod particular, în învățământul profesional tehnic, absenteismul accentuat este considerat un indicator al vulnerabilității educaționale și un precursor al abandonului școlar. În cadrul unei societăți moderne, educația este recunoscută drept un pilon esențial al dezvoltării durabile, iar școala constituie instituția-cheie prin care aceasta își îndeplinește funcțiile formativ-informative. Rolul actual al școlii transcende transmiterea de cunoștințe, incluzând formarea de competențe, atitudini, cultivând valori și caractere. În acest context, absenteismul școlar subminează atât eficiența procesului educațional, cât și echitatea și incluziunea socială, afectând în mod direct șansele de reușită ale elevilor și contribuind la persistența inegalităților. Consecințele absenteismului sunt multiple și complexe. Din punct de vedere psihologic, elevii care lipsesc persistent dezvoltă adesea o imagine de sine negativă, o scădere a motivației pentru învățare și o teamă crescută de eșec. Pe plan social, absenteismul poate conduce la marginalizare, stigmatizare și, în anumite cazuri, la adoptarea unor conduite deviate sau chiar infracționale. Aceste comportamente reflectă o atitudine inadecvată față de valorile și normele instituționale și sunt reglementate în cadrul regulamentelor de ordine interioară ale unităților de învățământ.

În literatura de specialitate, absenteismul este adesea corelat cu concepte precum indisciplina școlară, tulburările de comportament, inadaptarea școlară sau devianța educațională. Acești termeni exprimă, în esență, forme variate de dezechilibru în relația elevului cu mediul școlar, relație care, în absența unor intervenții, riscă să se deterioreze progresiv. Strategiile de prevenire a absenteismului trebuie să fie complete și adaptate contextului social, economic și cultural al elevilor. Printre măsurile eficiente se numără: îmbunătățirea condițiilor de trai și de învățare, furnizarea de suport psihopedagogic individualizat, promovarea unei relații de parteneriat între școală, familie și comunitate, precum și crearea unui climat școlar pozitiv, incluziv și motivant. Intervențiile trebuie să fie centrate pe elev, vizând atât diminuarea factorilor de risc (precum vulnerabilitatea materială, conflictele familiale, lipsa de sprijin emoțional), cât și consolidarea factorilor de protecție (cum ar fi sprijinul educațional, modelele pozitive de comportament, dezvoltarea sentimentului de apartenență școlară). Având în vedere natura complexă și dinamică a absenteismului, este important ca politicile educaționale să integreze măsuri preventive, axate pe incluziune și echitate. Într-un sistem educațional modern, preocuparea pentru prevenirea și combaterea absenteismului trebuie să devină o prioritate strategică, întrucât participarea constantă la procesul educativ reprezintă o condiție esențială pentru formarea profesională, socială și culturală al unei societăți funcționale.

Factori determinanți ai absenteismului școlar:

Pentru a înțelege în mod riguros fenomenul absenteismului școlar, este esențială o analiză aprofundată a cauzelor care stau la baza manifestării acestuia. În literatura de specialitate, absenteismul

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

este interpretat drept un simptom al disfuncționalităților ce se regăsesc la nivel individual, familial, școlar sau comunitar. Printre factorii cu o contribuție semnificativă la apariția comportamentului absenteist se numără următoarele categorii:

1. Factori individuali

Aceștia se referă la capacitatea personală a elevului de a răspunde adecvat cerințelor școlare și sociale, precum și la resursele sale psihologice și emoționale. Diferențele în structura de personalitate, flexibilitatea în relațiile interpersonale sau mecanismele de adaptare la stresul școlar influențează direct prezența și implicarea elevului în activitățile educative. Elevii cu un potențial redus de adaptare — caracterizat prin rigiditate comportamentală, sensibilitate emoțională crescută, anxietate sau apatie — sunt predispuși la absențe frecvente, manifestând dificultăți de integrare și motivație scăzută pentru învățare. Un rol deosebit îl joacă prezența maternă în viața copilului. Numeroase studii arată că absența acesteia din mediul familial în fazele timpurii ale dezvoltării poate genera dezechilibru emoțional precum hiperemotivitatea, fobiile, tulburările anxioase sau chiar regresii în plan cognitiv, ce se reflectă negativ în parcursul școlar. În plus, etichetările frecvente și negative („elev slab”, „problematic”) pot diminua semnificativ stima de sine a elevului, conducând la retragere socială, lipsă de implicare sau, dimpotrivă, la manifestarea unor comportamente deviante ca mecanism de autoafirmare. Deficitul de motivație, aspirațiile reduse, interesele limitate sau dificultățile în procesarea cognitivă contribuie, de asemenea, la slaba performanță școlară, care poate deveni un factor suplimentar de descurajare și absentare de la ore. Starea de sănătate fizică sau psihică a elevului este un alt determinant major, aflat în corelație directă cu participarea constantă la procesul educativ.

2. Mediul familial

Familia reprezintă primul cadru de socializare și cel mai important factor de sprijin pentru dezvoltarea copilului. Un climat familial stabil, afectiv și coerent oferă premisele formării unei personalități echilibrate și susține participarea elevului la școală. În schimb, instabilitatea familială, conflictele, neglijarea afectivă sau lipsa unei implicări reale din partea părinților pot genera insecuritate emoțională și sentimentul de deșănțare școlară. După cum afirmă A.S. Makarenko, părinții sunt responsabili în fața societății de educația și dezvoltarea copiilor lor. Totodată, P. Osterrieth (1973) subliniază că sentimentul de siguranță, indispensabil emancipării și afirmării personale, este condiționat de protecția împotriva factorilor perturbatori externi, satisfacerea nevoilor de bază, stabilitatea cadrului de viață și acceptarea necondiționată în cadrul familiei. Absența acestor condiții poate genera tulburări în dezvoltarea copilului și, implicit, o relație disfuncțională cu mediul școlar. Prin urmare, mediul familial joacă un rol central în prevenirea și corectarea absenteismului școlar, influențând motivația intrinsecă a elevului, imaginea de sine și capacitatea acestuia de a se integra în structurile formale ale educației.

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

3. Factori școlari

Instituția școlară are un rol esențial în menținerea motivației pentru învățare și în sprijinirea integrării elevului în procesul educațional. Totodată, climatul școlar, relația elev-profesor, metodele didactice utilizate, gradul de adaptabilitate al curriculumului la nevoile și particularitățile elevilor, toate influențează semnificativ prezența acestora la cursuri. Un mediu școlar rigid, excesiv normativ sau lipsit de suport emoțional și pedagogic poate genera respingere față de școală și tendințe de izolare. Atitudinea cadrelor didactice față de elevi constituie, de asemenea, un factor determinant. Lipsa unei relații empatice și constructive cu profesorii, manifestarea discriminării, favoritismului sau a etichetărilor negative pot afecta profund atașamentul față de școală. Elevii care nu se simt înțeleși, acceptați sau sprijiniți au o probabilitate mai mare de a manifesta comportamente de evitare a mediului educațional, inclusiv prin absenteism frecvent. În plus, absența serviciilor de consiliere psihopedagogică în școală, lipsa activităților extracurriculare atractive și inadecvarea infrastructurii contribuie la diminuarea interesului pentru școală și la slăbirea legăturii elevului cu actul educațional.

4. Factori socio-economici și culturali

Condițiile socio-economice precare, caracterizate prin sărăcie, șomaj, migrație economică sau locuire defavorizată, influențează în mod direct capacitatea familiei de a susține participarea elevului la educație. Lipsa resurselor materiale minime (îmbrăcăminte adecvată, rechizite, mijloace de transport, acces la hrană sau la internet) poate determina absențe frecvente și scăderea motivației pentru frecventarea cursurilor. În mediile vulnerabile, unde educația nu este valorizată social sau este privită ca o activitate secundară în raport cu necesitățile economice imediate, elevii pot fi încurajați implicit să abandoneze temporar sau definitiv școala în favoarea muncii. De asemenea, normele culturale din anumite comunități, mai ales cele tradiționale sau izolate, pot accentua inegalitățile de gen sau pot limita accesul la educație al anumitor categorii de copii (ex. fete, copii romi, copii cu dizabilități). Astfel, absenteismul școlar apare ca o consecință firească a interacțiunii complexe dintre condițiile obiective de viață și valorile sociale ale mediului din care provine elevul.

5. Factori psihologici

Acești factori se referă la modul în care fiecare elev reacționează la experiențele de insucces școlar și la conflictele cu autoritățile educaționale. Etichetarea negativă, precum „elev slab”, precum și privirea de statut social în cadrul colectivității școlare conduc la diminuarea stimei de sine și afectează negativ procesul de construire a unei identități sociale pozitive. Elevii care nu dispun de resurse interne adecvate pentru a face față acestor dificultăți sunt predispuși să caute validare și afirmare personală în afara mediului școlar, ceea ce poate favoriza absenteismul și, în cazuri extreme, abandonul școlar.

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

6. Factori pedagogici

Acești factori se referă la calitatea vieții școlare, relevanța conținuturilor educaționale raportate la nevoile reale de învățare ale elevilor, metodele și criteriile de evaluare aplicate, precum și la orientarea școlară și profesională oferită. De asemenea, implicarea școlii în problemele comunității, precum și modul în care este gestionată disciplina reprezintă elemente ce influențează percepția elevilor asupra școlii și, implicit, frecvența lor la cursuri. Cercetările arată că ratele cele mai ridicate ale abandonului și absenteismului sunt asociate cu școlile segregate sau cu cele în care accentul este pus excesiv pe supraveghere și testare, în detrimentul unui climat educațional suportiv și flexibil.

II. Scopul strategiei

Scopul acestei strategii este de a reduce semnificativ rata absenteismului școlar prin intervenții bine structurate, adaptate specificului colegiului, și de a promova o cultură educațională centrată pe responsabilitate, motivație și incluziune.

III. Obiective specifice

- Monitorizarea constantă a prezenței elevilor.
- Identificarea timpurie a elevilor care absentează și merg spre risc de abandon.
- Implicarea activă a părinților și cadrelor didactice în prevenirea absenteismului.
- Crearea unui mediu școlar atractiv și incluziv.

IV. Soluții

În urma analizei factorilor cauzali ai absenteismului în instituția noastră, am optat pentru elaborarea unor soluții, propuse să reducă semnificativ rata absențelor. În acest sens, am propus următoarele:

1. Soluții educaționale și școlare

- Revizuirea curriculum-ului pentru menținerea interesului elevilor față de procesul educațional;
- Dotarea sălilor de clasă cu echipamente moderne pentru eficientizarea procesului didactic;
- Promovarea angajării cadrelor didactice cu pregătire profesională înaltă;
- Monitorizarea elevilor cu absenteism frecvent;
- Motivarea elevilor prin implicarea lor în activități socio-educative diversificate;
- Parteneriatul diriginte– șef catedră- șef de studii pentru implementarea programelor de prevenție și intervenție în clasele cu absenteism ridicat.

2. Implicarea familiei și comunicarea

- Stabilirea unui dialog constant cu familia elevilor cu absenteism frecvent pentru îmbunătățirea situației;

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

- Implicarea părinților în viața educațională și social-morală a elevilor (participare la ore, ședințe, activități extracurriculare, sprijin în pregătirea temelor);
- Organizarea orelor informative pentru părinți pe teme precum „Consecințele absenteismului școlar”.

3. Suport psiho-social și comunitar

- Oferirea de suport psiho-emoțional familiilor social-vulnerabile pentru depășirea situațiilor traumatizante;
- Monitorizarea familiilor cu risc social sporit și integrarea acestora în programe de sprijin social;
- Colaborarea cu mass-media pentru realizarea emisiunilor educative tematice;
- Încurajarea sesizărilor din partea comunității privind minorii aflați în situații de vulnerabilitate socială.

Recomandări pentru eficientizarea activităților instituției în prevenirea absenteismului școlar:

Prevenirea absenteismului constituie o provocare majoră pentru sistemul educațional, având implicații directe asupra integrării sociale și a parcursului educațional al elevilor. În contextul unei analize calitative efectuate, au fost identificate o serie de recomandări fundamentate în literatura de specialitate și în practica educațională:

1. Elaborarea și diseminarea instrucțiunilor metodologice

Pentru a asigura o intervenție unitară și eficientă, este necesară elaborarea unor ghiduri și materiale metodologice destinate cadrelor didactice, în special diriginților, care să ofere proceduri clare și instrumente practice pentru identificarea și monitorizarea elevilor cu risc de absenteism. Astfel, cadrele didactice vor putea aplica strategii adaptate contextului specific instituției, facilitând o intervenție precoce.

2. Motivarea și susținerea resurselor umane

Calitatea intervențiilor depinde direct de competențele și motivația personalului educațional. Implementarea unor mecanisme adecvate de motivare, inclusiv prin oferirea de programe de formare continuă, este vitală pentru menținerea unui personal calificat și dedicat în prevenirea absenteismului.

3. Dotarea instituției cu resurse adecvate

Pentru implementarea eficientă a măsurilor preventive, instituția trebuie dotată cu echipamente și materiale educaționale moderne, care să sprijine procesul instructiv-formativ și activitățile socio-educative destinate elevilor.

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

Factorii determinanți ai absenteismului școlar sunt multipli și interdependenți, însă predomină cei de natură socială, precum vulnerabilitatea socială, sărăcia, prezența viciilor sociale în cadrul familial și nivelul educațional scăzut al părinților. De asemenea, factorii individuali ai elevilor, cum ar fi dificultățile în însușirea materiilor școlare, incapacitatea de a face față situațiilor și evenimentelor noi, stima de sine scăzută, motivația redusă, frustrările și lipsa interesului pentru dezvoltarea personală, influențează semnificativ manifestarea absenteismului. Cauzele legate de particularitățile individuale ale elevilor cu risc ridicat de absenteism includ starea de sănătate precară, motivația scăzută față de activitățile școlare, frecvența ridicată a absențelor nejustificate și dificultățile în procesul de învățare.

Reducerea absenteismului școlar este posibilă prin aplicarea unor strategii educaționale centrate pe elev, sprijinite de o colaborare activă între școală, familie și comunitate.

Având în vedere analiza factorilor și cauzelor absenteismului identificate în instituția noastră, pe viitor ne propunem să implementăm următoarele măsuri aplicabile:

✚ Activități complexe de instruire și consiliere psihologică

Acestea includ:

1. Consilierea individuală a elevilor în vederea prevenirii și reducerii absenteismului școlar, la solicitarea cadrelor didactice, pentru a răspunde necesităților:
  - optimizării continue a motivației pentru învățare, a stimei de sine, precum și identificării celor mai adecvate strategii de raportare a elevului la procesul instructiv-educativ, în vederea depășirii constructive a dificultăților și blocajelor în activitatea școlară;
  - conștientizării importanței rezolvării nonviolente a conflictelor cotidiene, eficientizării comunicării în grup și dezvoltării coeziunii clasei;
  - dezvoltării unei atitudini pozitive față de respectarea intereselor celorlalți și căutării intereselor comune, prin depășirea percepțiilor și judecăților eronate;
  - desfășurării activităților de consiliere psihopedagogică individuală în colaborare cu dirigintele.
2. Consilierea de grup a elevilor privind prevenirea și reducerea absenteismului școlar, la solicitarea cadrelor didactice sau a administrației școlare, prin:
  - Programe și activități de grup pentru prevenirea absenteismului și dezvoltarea abilităților sociale și de comunicare, cu teme precum: „Vreau să fim prieteni”, „Violența în școală”, „Alfabetul comunicării nonviolente”, „Călătorind prin univers”, „Comunicare eficientă și dezvoltare personală”, „Comportamentul meu – sursa succesului sau insuccesului social și școlar”, „Cine sunt eu?”, „Cine vreau să devin?” etc.;
  - Programe pentru prevenirea și diminuarea absenteismului, axate pe dezvoltarea motivației și abilităților de învățare, precum și optimizarea procesului educațional (tematici: „Învață să înveți”, „Câștig după câștig”, „Învăț zi de zi – hrănesc mintea”, „Managementul prezenței elevilor la școală”, „Absența... din educația mea”, „Învață, dezvăță, reînvață”);
  - Colaborarea cu dirigintele în desfășurarea consilierii psihopedagogice de grup.
3. Colaborarea permanentă a cadrelor didactice, diriginților și conducerii școlii prin:
  - acordarea de asistență psihopedagogică individuală cadrelor didactice, axată pe teme precum cunoașterea elevilor, adaptarea acestora la mediul școlar, optimizarea relațiilor școală-elev-părinți;

	Strategia privind combaterea absenteismului și abandonului școlar 2025-2028	Ediția 1
		Revizia 0

- asistență psihopedagogică de grup, la solicitarea administrației școlare;
- colaborarea cu conducerea școlii în activități specifice pentru prevenirea absenteismului școlar;
- organizarea de cursuri de formare continuă pentru cadrele didactice pe tematici relevante, cum ar fi: „Educație pentru valori comportamentale și atitudini”, „Strategii de prevenire a problemelor de comportament”, „Managementul clasei de elevi”, „Consiliere și orientare școlară”, „Sistemul de valori într-o școală prietenoasă”, „Comportamentul violent și absenteismul – prevenire și intervenție”.

✚ Implicarea părinților în programele de intervenție și diminuare a absenteismului școlar

Devierea școlară reprezintă o problemă complexă, ce necesită implicarea tuturor factorilor educaționali și sociali responsabili de creșterea și educarea copilului. Este esențială conștientizarea efectelor pe termen lung ale absenteismului și planificarea intervențiilor preventive. Implicarea părinților în aceste acțiuni de susținere este crucială, iar personalul școlar trebuie să faciliteze această implicare, inclusiv prin metode de „recompensare acasă” a comportamentelor prosociale.

Recomandăm desfășurarea unor activități de consiliere individuală și de grup pentru părinți, care să vizeze:

- optimizarea relațiilor și comunicării între părinți și copii;
- îmbunătățirea colaborării între familie, școală și elev;
- conștientizarea potențialului educațional al elevului și modalitățile de susținere în depășirea dificultăților de învățare;
- programe de consiliere de grup pentru părinți, precum „Reușita copilului meu” sau „Școala – a doua familie”.

V. Responsabili

- Directorul instituției
- Diriginții, șefii de catedră și cadrele didactice
- Reprezentanții Consiliului Elevilor

VI. Perioada de implementare

Strategia se aplică pe o perioadă de 3 ani : 2025–2028.

VII. Evaluarea și monitorizarea strategiei

Evaluarea se va realiza semestrial, pe baza rapoartelor de prezență, SIME, feedback-ului elevilor și profesorilor, precum și a indicatorilor de progres. Se vor organiza ședințe periodice ale echipei de implementare pentru ajustarea măsurilor.